

Nr 23

Kungl. Maj:ts skrivelse till riksdagen med redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté under år 1967, given Stockholm den 23 februari 1968.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed till riksdagen överlämna redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté under år 1967.

GUSTAF ADOLF

Torsten Nilsson

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen lämnas en redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté under år 1967.

Utdrag av protokollet över utrikesdepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 23 februari 1968.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LANGE, JOHANSSON, HOLMQVIST, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GUSTAFSSON, GEIJER, ODHNOFF, WICKMAN, MOBERG.

Ministern för utrikes ärendena anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *redogörelse till riksdagen för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté under år 1967* och anför.

Inledning

Europarådets rådgivande församling uppmanade i rekommendation nr 14 den 12 augusti 1950 regeringarna i rådets medlemsstater att underställa de nationella parlamenten sådana beslut av församlingen som borde bli föremål för offentlig debatt i medlemsstaterna. Någon enighet om detta förslag kunde inte uppnås i rådets ministerkommitté. Kungl. Maj:t har emellertid tillmötesgått församlingens förslag. Genom proposition har sålunda Kungl. Maj:t varje år sedan år 1951 berett riksdagen tillfälle yttra sig över vissa rekommendationer och resolutioner som rådgivande församlingen antagit. Föredragande departementschefen har därvid i korthet kommenterat arbetet i Europarådet, huvudsakligen rådgivande församlingens verksamhet. Utrikesdepartementet utgav vidare under några år en särskild årlig redogörelse för verksamheten i ministerkommittén och rådgivande församlingen (Aktstycken utgivna av Kungl. utrikesdepartementet. Ny serie 1:B). Utgivningen av dessa aktstycken nedlades emellertid år 1961. Någon översiktlig redogörelse för verksamheten i Europarådet har således inte sammanställts under de senaste åren.

Departementschefen

I resolution nr 319:1966 om förbindelserna med de nationella parlamenten, som behandlades i prop. 1967:27, uppmanar rådgivande församlingen regeringarna att årligen framlägga en rapport om verksamheten i Europarådets ministerkommitté inför sina parlament liksom de parlamentariska delegationerna att lämna en redogörelse för sin verksamhet i församlingen.

Av flera skäl anser jag det önskvärt och lämpligt att tillmötesgå försam-

lingens förslag. Verksamheten i Europarådet har blivit alltmer omfattande och spänner i dag över ett brett register av europeiska samarbetsfrågor på samhällslivets olika områden. Riksdagen vars valda representanter deltar i rådgivande församlingen bör ha intresse av att få information om detta arbete. Även för statliga myndigheter och kommunala organ, som allt oftare kommer i kontakt med frågor som behandlas i Europarådet, fyller en årlig översikt av rådets arbete säkerligen ett behov. Slutligen kan en redogörelse av denna typ underlätta för press och allmänhet att följa denna sida av det europeiska samarbetet.

Härtill kommer att enligt nu tillämpad ordning riksdagen ofta inte haft tillfälle att i tid yttra sig över de viktigaste församlingsbesluten. Rekommendationer från församlingen till ministerkommittén behandlas nämligen som regel i kommittén redan någon månad efter det att de antagits i församlingen. Svar utarbetas och tillställs församlingen om möjligt före påföljande församlingssession dvs. inom tre—fyra månader. Ministerkommittén har således i de flesta fall besvarat en församlingsrekommendation innan riksdagens eventuella yttrande kommit Kungl. Maj:t till handa.

Enligt vad jag inhämtat avser den svenska parlamentariska delegationen hos Europarådets rådgivande församling att lämna riksdagen en redogörelse för arbetet inom församlingen.

Mot bakgrunden av vad jag anfört föreslår jag att det nuvarande förfarandet slopas och att riksdagen i stället varje år i en skrivelse erhåller en redogörelse för verksamheten i ministerkommittén. En sådan redogörelse för år 1967 har upprättats inom utrikesdepartementet och torde få fogas till statsrådsprotokollet i detta ärende som *bilaga*.

Jag vill i detta sammanhang göra några allmänna kommentarer om Europarådsarbetet.

För snart 20 år sedan — den 5 maj 1949 — undertecknade Sverige och nio andra stater i Västeuropa Europarådets stadga. I prop. 1949: 214, vari Kungl. Maj:t föreslog riksdagen att godkänna Sveriges anslutning till stadgan, angavs att rådets mål var att skydda sådana värden som mänskliga rättigheter, politisk frihet och rättslig ordning samt att verka för ekonomiskt framåtskridande. Rådets arbetsuppgifter skulle omfatta ekonomiska, sociala, kulturella, vetenskapliga, juridiska och administrativa ämnen.

I dag omfattar Europarådet 18 medlemsstater och rådet är därmed den största regionala grupperingen i Västeuropa. Ytterligare några stater i Västeuropa deltar i arbetet i många av expertkommittéerna utan att vara medlemmar av rådet. Från ministerkommitténs sida har uttryckts förhoppningen att även de östeuropeiska staterna skall finna det lämpligt och möjligt att delta på vissa områden av det mellanstatliga expertsamarbetet.

Samarbetet har inom den givna ramen under de senaste åren utvecklats snabbt. Rådet har en självskriven plats vid sidan av övriga internationella

organisationer i Europa då det gäller att på europeisk grund finna enhetliga lösningar inom samhällslivets olika områden.

Den svenska regeringen tillmäter detta praktiska och tekniska samarbete stort värde. Sverige deltar på ett enligt min mening effektivt sätt i de mer än 60 expertkommittéer som ministerkommittén tillsatt. Det är genom dessa kommittéers tålmodiga och ofta föga uppmärksammade arbete med att finna gemensamma lösningar och utarbeta europeiska konventioner som grunden läggs för de beslut ministerkommittén fattar. Över 50 Europaråds-konventioner har undertecknats sedan år 1949 och de flesta har trätt i kraft i flertalet medlemsstater.

Jag vill även framhålla betydelsen av rådgivande församlingens arbete. Debatterna i församlingen präglas av ett ofta lidelsefullt intresse för det europeiska samarbetet och utgör inte minst genom de många rekommendationer, som församlingen antar, en inspirationskälla för regeringarnas samarbete i rådet.

Den allmänt sett positiva utvecklingen av detta samarbete bör emellertid inte undanskymma att Europarådet ställts inför problem som förr eller senare kräver en lösning om man skall kunna upprätthålla stadgans syfte att åvägabrunga fastare band mellan medlemmarna och att skydda och förverkliga de ideal som utgör deras gemensamma arv.

Det multilaterala samarbetet i Europa, som utvecklas i snabb takt, äger rum i många internationella organisationer med delvis sammanfallande medlemskrets och syften. Risken för dubbelarbete mellan organisationerna ökar helt naturligt härigenom. Det är angeläget att regeringarna ägnar detta problem en fortlöpande uppmärksamhet. Genom att anta ett särskilt årligt arbetsprogram, som regelbundet kontrolleras av regeringarna och som redovisar all aktivitet inom rådet, hoppas Europarådet kunna bidra till att dubbelarbete i möjligaste mån undviks. Regelbundna kontakter med bl. a. Förenta Nationernas fackorgan och Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) bör också kunna medverka till att risken för dubbelarbete med dessa organisationer minskar.

Marknadssplittningen i Europa, som varit ett av rådgivande församlingens stående debattämnen, utgör en annan faktor som inverkat på uppläggningsen av Europarådets arbetsprogram. Församlingen har upprepade gånger beklagat den handelspolitiska splittningen och föreslagit ministerkommittén åtgärder för att begränsa konsekvenserna härav. Generalsekretären har för sin del uttryckt förhoppningen att det tekniska samarbete, som nu äger rum inom arbetsprogrammets ram, skall komplettera den samverkan som sker i Europeiska ekonomiska gemenskapen (EEC). Europaråds-samarbetet omfattar f. ö. många programpunkter, som ej berörs av Romfördraget, och äger dessutom rum inom en vidare krets av stater.

Jag vill slutligen säga några ord om den svenska regeringens syn på situationen i en av rådets medlemsstater — Grekland. Den politiska utveck-

lingen under det gångna året i denna medlemsstat är djupt tragisk och besvärande för samarbetet i Europarådet. Rådets stadga har tillmätt medlemsstaternas anslutning till de demokratiska värdena särskild betydelse. Förutsättningen för medlemskap är att medlemsstaterna godtar principerna om rättslig ordning och individernas mänskliga rättigheter och grundläggande friheter. Medlemsstaterna skall alltså i praktiken erkänna de medborgerliga rättigheter som tillhör varje äkta demokratisk stat. Regeringen har som bekant anmält den grekiska regimen inför Europarådets kommission för de mänskliga rättigheterna och vid flera tillfällen riktat ministerkommitténs uppmärksamhet på situationen i Grekland. Det finns anledning att fortlöpande ägna uppmärksamhet åt de aspekter av utvecklingen i Grekland som sammanhänger med stadgans krav på ett lagbundet och demokratiskt samhällsskick och principen att alla individer skall åtnjuta de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t delger riksdagen den inom utrikesdepartementet upprättade redogörelsen för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté under år 1967.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas skrivelse av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten

Redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté under år 1967

I. Ministerkommittémöten

Ministerkommittén har sammanträtt två gånger under år 1967 — den 24 april i Strasbourg och den 11 december i Paris.

1. Det 40:e ministermötet i Strasbourg

Den svenska delegationen vid det 40:e mötet stod under ledning av chefen för handelsdepartementet, statsrådet Gunnar Lange. I delegationen ingick även statssekreterare Gunnar von Sydow och Sveriges ständiga ombud hos Europarådet, ambassadör Sten Lindh.

På dagordningen stod bl. a. antagandet av Europarådets arbetsprogram för åren 1967 och 1968, förbindelserna med utomstående stater och den europeiska integrationsfrågans politiska aspekter.

a) Arbetsprogrammet

Frågan om att utarbeta ett särskilt arbetsprogram för Europarådet väcktes år 1964. Efter utredningar inom sekretariatet uppdrog ministerkommittén i maj 1965 åt generalsekreteraren att utforma ett årligt arbetsprogram. Vid ministerkommitténs möte i maj 1966 antogs det första programmet. Programmet, som fick namnet »Människan i det europeiska samhället», är uppdelat i sju avsnitt: ekonomiska, juridiska, sociala, hälsovårds-, miljö-, utbildnings- samt kultur- och ungdomsfrågor.

Vid ministerkommittémötet framhöll generalsekreterare *Smithers* bl. a. att kostnaderna för rådets arbetsuppgifter på ministerkommittésidan, som omfattade 90 % av Europarådets verksamhet, inte hade ökats till följd av att ett särskilt arbetsprogram antagits. Rådets mer än 60 expertkommittéer hade tidigare ej varit inordnade under ett enhetligt program. Sekretariatet hade ansett det troligt att vissa övergångssvårigheter skulle uppstå innan kommittéerna anpassat sig till ministerkommitténs beslut. I några fall hade det visat sig svårt att på ett tillfredsställande sätt klargöra arbetsprogrammets målsättning för experterna. Sekretariatet hoppades emellertid att regeringarna skulle instruera experterna att utföra sitt arbete enligt de riktlinjer som dragits upp av ministerkommittén.

Generalsekreteraren kom även in på frågan om Europarådets förbindelser med andra internationella organisationer. Europarådets huvudmål var ökat samarbete i Europa. I syfte att främja detta mål måste sekretariatet ha omfattande arbetskontakter med andra internationella organisationer i Europa. Dubbelarbetet mellan de olika internationella organisationerna ingav emellertid bekymmer. De flesta mellanstatliga organ strävade tydligen efter att vidga sin kompetens på olika områden. OECD hade exempelvis tagit upp utbildningsfrågor på sitt program och även UNESCO förberedde aktivitet inom

Europa på detta område som tidigare varit förbehållet Europarådet. Även ECE tycktes ha för avsikt att utvidga sitt verksamhetsfält.

Under den diskussion, som följde på generalsekreterarens rapport, föreslog den schweiziske utrikesministern *Spühler* att arbetsprogrammet i fortsättningen skulle utarbetas på tvåårsbasis. Härigenom skulle tid vinnas för att utforma nya arbetsmetoder och välja lämpliga samarbetsområden. Man fick dessutom bättre möjligheter att överblicka resultaten av den föregående arbetsperioden.

I en resolution (67)9, som antogs enhälligt av ministerkommittén, godkändes arbetsprogrammet för åren 1967 och 1968. Ställföreträdarna instruerades att övervaka att programmet genomfördes och särskilt uppmärksamma att de fastlagda planerna för att slutföra arbetsuppgifterna följdes. Nya arbetsuppgifter borde i princip påbörjas först sedan verksamhet av motsvarande omfattning på arbetsprogrammet avslutats. Ministrarna instruerade vidare generalsekreteraren att överväga om man kunde modifiera proceduren för att anta arbetsprogrammet.

b) Förbindelserna med utomstående stater

Under denna dagordningspunkt redogjorde ett flertal ministrar för den positiva utvecklingen av förbindelserna och de alltmer omfattande kontakterna med staterna i Östeuropa.

Statsrådet *Lange* betonade öst-västförbindelsernas stora betydelse för alla europeiska stater. På svensk sida förordade man i första hand kontakter på bilateral väg som kanske kunde öppna vägen för ett alltmer omfattande samarbete med Östeuropa. Givetvis borde emellertid även andra möjligheter att främja kontakter med de östeuropeiska staterna utnyttjas exempelvis i GATT och ECE. På svensk sida ansåg man att det fanns goda förutsättningar för en fortsatt dialog med Östeuropa. Ett villkor var dock att man förde en försiktig politik och tog hänsyn till de olika östeuropeiska staternas särskilda intressen. På svensk sida väntade man sig inga uppseendeväckande resultat under den närmaste tiden. Ministrarna borde emellertid återkomma till frågan vid ett senare tillfälle.

Ministerkommittén fastslog att förbindelserna med staterna i Östeuropa i första hand borde vidareutvecklas på bilateral basis men ökat multilateralt samarbete kunde förutses på olika områden. Vissa punkter på Europarådets arbetsprogram lämpade sig för sådant samarbete. Ministerkommittén var fast övertygad om att ytterligare framsteg kunde uppnås på basis av ömsesidigt förtroende och under hänsynstagande till alla berörda staters intressen.

c) Den europeiska integrationsfrågans politiska aspekter

Som ordförande i EFTA:s ministerråd lämnade statsrådet *Lange* en redogörelse för utvecklingen inom EFTA. Han framhöll, att det både inom EEC och EFTA fanns en uppriktig önskan att gradvis övervinna hindren och svårigheterna för ett närmare samarbete. Det rådde emellertid olika uppfattningar om den rätta tidpunkten att på allvar sätta igång dessa strävanden. Bägge organisationerna kunde känna tillfredsställelse över de framsteg som de hittills gjort var för sig. Detta fick dock endast betraktas som början till ett bredare europeiskt samarbete. I Sverige var man övertygad om att en europeisk ekonomisk enhet var oundgänglig i det långa loppet.

Sverige stod i dag bättre tekniskt rustat och ekonomiskt utvecklat än de

flesta andra industrialiserade stater i Västeuropa när det gäller att deltaga fullt ut i en enhetlig integrerad marknad, fortsatte handelsministern. Vissa omställningsprocesser erfordrades naturligtvis. De innebar emellertid inte några principiella problem eller allvarliga svårigheter vare sig i fråga om industriellt samarbete, harmonisering av ekonomisk och social politik, fria kapitalrörelser, arbetskraftens rörlighet över gränserna eller jordbruket. På sistnämnda område tillämpade man i Sverige ett system som påminde om gemensamma marknadens. De övergångsåtgärder Sverige måste räkna med borde bli mer kortvariga än vad som fallet torde bli för mer betydelsefulla stater. Man mötte ibland inställningen, att den svenska neutralitetspolitiken utgjorde ett hinder för Sveriges deltagande i den stora europeiska lösning, som Sverige behövde och som man också till stor del var ekonomiskt rustad att bidra till. Det var inte nödvändigt att upprepa de villkor som måste uppfyllas för att säkra Sveriges fullständiga ekonomiska medverkan. På svensk sida hade man aldrig ansett neutralitetspolitiken vara en anledning att utesluta landet från en enad europeisk marknad. Man fick hoppas, att när tiden var mogen inte heller någon annan skulle ha den uppfattningen.

För EEC-sidan talade den belgiske utrikesministern *Harmel* som i ett kort anförande bl. a. betonade nödvändigheten av ett vidgat samarbete i Europa.

2. Det 41:a ministermötet i Paris

Den svenska delegationen leddes av utrikesminister Torsten Nilsson. I delegationen ingick ambassadör Sten Lindh och chefen för utrikesdepartementets rättsavdelning, utrikesrådet Love Kellberg.

Vid mötet behandlades bl. a. den europeiska integrationens politiska aspekter, förbindelserna mellan Europarådet och FN, förbindelserna med utomstående stater och Greklandsfrågan.

a) Den europeiska integrationens politiska aspekter

Den schweiziske utrikesministern *Spühler* redogjorde för utvecklingen inom EFTA. Motsvarande redogörelse från EEC-sidan lämnades av den västtyske statssekreteraren *Jahn*.

Något svenskt inlägg gjordes ej under denna dagordningspunkt.

b) Förbindelserna mellan Europarådet och FN

Ordföranden, den cypriotiske utrikesministern *Kyprianou*, redogjorde för sitt och generalsekreterarens besök i FN i oktober 1967. Vid sina samtal med generalsekreterare U Thant hade man konstaterat att samarbetet mellan Europarådet och världsorganisationen och dess fackorgan utvecklades i positiv riktning.

I debatten framhölls att Europarådets medlemsstater borde samverka i FN för att underlätta ett mer effektivt bidrag från Europas sida i FN-arbetet.

c) Förbindelserna med utomstående stater.

Generalsekreterare *Smithers* redogjorde för vissa kontakter mellan Europarådet och östeuropeiska stater om olika projekt på Europarådets arbetsprogram. Efter att ha kartlagt möjligheterna att genomföra ett pan-europeiskt samarbete i olika multilaterala organisationer i Europa, under-

strök Smithers att Europarådet kunde spela en viktig roll på detta område. Emellertid förelåg många missuppfattningar i Östeuropa om Europarådet. Han uttryckte förhoppningen att de östeuropeiska regeringarna skulle ta fasta på uppriktigheten i Europarådets önskan att samarbeta med dem.

Utrikesminister Nilsson framhöll att man på svensk sida välkomnade den hoppfulla utveckling av förbindelserna mellan Öst- och Västeuropa som tog sig uttryck inte endast genom besöksutbyte på olika nivåer utan också i vidgat samarbete i de olika internationella organisationer som verkade på det europeiska planet. Europarådet hade för sin del deltagit i denna positiva utveckling genom debatterna i rådgivande församlingen i öst-västfrågor och genom den försiktiga politik baserad på ministerkommitténs mandat som generalsekreteraren fört i sina kontakter med representanter för de östeuropeiska regeringarna. Det föreföll nu som om denna politik hade gett vissa resultat. Flera östeuropeiska regeringar hade visat intresse för rådets mellanstatliga arbete. När de missuppfattningar om Europarådet, som fortfarande förelåg, försvann, syntes möjligheterna till ytterligare kontakter gynnsamma. Den svenska regeringen stödde generalsekreterarens åtgärder som borde fortsättas efter samma linjer som hittills.

Utrikesministern nämnde vidare att Sverige som bekant hade en positiv inställning till den s. k. *niogruppen*¹ inom FN men skulle föredra att den inte institutionaliserades. Den kunde inte anses ha något särskilt ansvar för genomförandet av resolutionen om samarbete mellan stater med olika sociala och politiska system eller ha ensamrätten då det gällde att utveckla kontakterna mellan Öst- och Västeuropa.

Utrikesministern redogjorde även för de bilaterala kontakter med de östeuropeiska staterna som regeringen haft under det senaste året. Dessa möten hade varit nyttiga även om inga uppseendeväckande resultat åstadkommits. Den svenska regeringen avsåg att fortsätta dessa kontakter för att på så sätt bidra till ansträngningarna att främja närmare samarbete mellan Öst- och Västeuropa.

Den västtyske statssekreteraren Jahn framlade ett förslag till beslut av ministerkommittén om deltagande i Europarådets mellanstatliga arbete av icke-medlemsstater från i första hand Östeuropa. Från svensk sida föreslogs att det tyska förslaget skulle studeras av ställföreträdarna och att beslut skulle fattas vid ministermötet i maj 1968. Det svenska förslaget antogs av ministrarna.

d) Greklandsfrågan

Under »övriga ärenden» tog utrikesminister Nilsson upp frågan om Grekland, Europarådet och de svenska åtgärderna.

Han framhöll bl. a. att revolutionen i Grekland hade orsakat djup oro i Sverige. Genom den hade den demokratiska ordningen åsidosatts och mänskliga rättigheter kränkts. Den svenska regeringen och allmänna opinionen kunde inte annat än anse den nuvarande situationen i Grekland som tragisk och allvarligt störande för samarbetet i Europarådet med dess demokratiska principer.

¹ Ursprungligen på rumanskt initiativ föreslog nio europeiska länder, Belgien, Bulgarien, Danmark, Finland, Jugoslavien, Rumänien, Sverige, Ungern och Österrike vid FN:s generalförsamling hösten 1965 en resolution avseende åtgärder för att förbättra de goda relationerna mellan europeiska grannländer med olika sociala och politiska system (»Europaresolutionen»). Resolutionen antogs enhälligt. Den har återspeglats i vissa fortsatta strävanden.

Utrikesministern hänvisade till de uttalanden som tidigare gjorts från svensk sida i Europarådets ministerkommitté i Greklandsfrågan och till den anmälan som de skandinaviska staterna den 20 september 1967 inlämnat till Europarådets kommission för de mänskliga rättigheterna mot den nuvarande regeringen i Grekland.

Den svenska regeringen hade noterat den officiellt tillkännagivna tidtabellen för en konstitutionell reform i Grekland. Situationen var emellertid fortfarande allvarlig och vägen tillbaka till ett fullständigt återupprättande av demokratin i Grekland oviss. Sådana tecken som fortsatta restriktioner i vad avsåg medborgarnas grundläggande rättigheter, rapporter om läger för politiska fångar och rättegångar mot personer, som var motståndare till den nuvarande regimen, visade att det fanns anledning att vara oroad över läget.

Den svenska regeringen hade med stort intresse och sympati följt de debatter om situationen i Grekland som ägt rum i Europarådets rådgivande församling. Den svenska representanten i ministerkommittén hade uttryckt sitt fulla stöd för de beslut i denna sak som rådgivande församlingen antagit nästan enhälligt. Regeringen hade tagit dessa beslut av församlingen som en indikation på den oro som demokratisk parlamentarisk opinion i Europa kände inför händelserna i Grekland.

Utrikesministern framhöll att han ansett det lämpligt att göra sitt uttalande inför ministerkommittén med hänsyn till rådets stadga och dess inskrivna förpliktelser samt de åtgärder som den svenska regeringen vidtagit sedan utrikesministrarnas senaste möte i april 1967. Den svenska regeringen skulle fortsätta att följa utvecklingen i Grekland med yttersta uppmärksamhet och i förhoppning att en lösning kunde uppnås som var förenlig inte bara med stadgan utan också med Europarådets konvention om de mänskliga rättigheterna.

II. ⁷ Beslut m. m. av ministerkommitténs ställföreträdare

Enligt ministerkommitténs procedurregler utser varje minister en ställföreträdare. Ställföreträdarna sammanträder och beslutar i ministerkommitténs namn då denna ej är samlad. Beslut, som fattas av ställföreträdarna, har samma giltighet och innebörd som ministerkommitténs egna beslut.

Ställföreträdarna har under året haft tio möten. Varje möte har pågått omkring en vecka. Som Sveriges ombud har ambassadör Sten Lindh och som biträdande ombud departementssekreterare Jan af Sillén fungerat.

Det är ej möjligt att inom ramen för denna redogörelse lämna en detaljerad förteckning över alla beslut som fattats av ställföreträdarna under denna period. I det följande redogörs emellertid för behandlingen av vissa allmänpolitiska frågor samt viktigare rätts-, social-, hälsovårds-, kultur-, utbildnings- och miljöfrågor.

1. Allmänpolitiska frågor

a) Greklandsfrågan

(i) Den 24 maj — dvs. en månad efter militärkuppen i Grekland — framförde ambassadör Sten Lindh vid ett möte med ministrarnas ställföreträdare regeringens syn på utvecklingen i Grekland. Han framhöll bl. a. att händelserna i Grekland hade orsakat stor oro i Sverige. Svenska folket var starkt medvetet om det stora bidrag som det grekiska folket gjort till utvecklandet av inte bara det politiska tänkandet och den politiska demokratin i Europa utan till den europeiska civilisationen som helhet. Förbindelserna mellan Sverige och Grekland hade därtill alltid varit nära och vänskapliga. Ett av de många uttrycken för banden och åsiktlikheten mellan de båda staterna var att de, tillsammans med andra europeiska demokratier, undertecknat Europarådets stadga med dess principer och förpliktelser om ett lagbundet samhällsskick och vidmakthållandet av de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

Det var uppenbart att läget i Grekland inte kunde undgå att för såväl svenska folket som regeringen framstå som tragiskt. Svenska regeringen välkomnade och instämde därför till fullo med den uppfattning som uttrycktes i rådgivande församlingens direktiv nr 256: 1967. Där i beklagade församlingen djupt åsidosättandet av den konstitutionella ordningen i Grekland, uppmanade de grekiska myndigheterna att återupprätta den konstitutionella regimen och det demokratiska parlamentariska systemet och uppdrog åt presidiet att utreda vad som hänt de grekiska medlemmarna av församlingen.

Svenska regeringen önskade ta detta tillfälle i akt att tillkännage sin enträgna önskan att en lösning åstadkoms av Greklands problem innebärande en snabb återgång till normala konstitutionella och demokratiska förhållanden och ett fullständigt återupprättande av mänskliga rättigheter och grundläggande friheter. Regeringen ville ge uttryck åt sin fasta förhoppning att de frihetsinskränkande åtgärder som av politiska skäl vidtagits mot parlamentariker och andra medborgare snart skulle upphävas.

I likhet med andra regeringar som tagit till orda i ställföreträdarekommittén eller på annat håll skulle den svenska regeringen fortsätta att ägna utvecklingen i Grekland den allra största uppmärksamhet. Den förbehöll sig rätten att återkomma till saken och ta sådana initiativ som den fann påkallade antingen i ministerkommittén eller i andra organ eller institutioner inom Europarådets ram.

(ii) Sedan regeringen beslutat föra Greklandsfrågan inför Europarådets kommission för de mänskliga rättigheterna överlämnade Sveriges ständiga ombud hos Europarådet den 20 september 1967 svenska regeringens anmälan av Grekland till Europarådets generalsekreterare. Samtidigt överlämnade företrädare för Danmark och Norges regeringar motsvarande anmälningar.

b) Rekommendationer från den rådgivande församlingen

Vid ställföreträdarnas möten har ett stort antal rekommendationer och andra beslut, som antagits av rådgivande församlingen, behandlats. Bland de svar på rekommendationer av allmänpolitiskt innehåll, som avgetts till församlingen, märks följande.

(i) *Rekommendation 474 och 488 om Europarådets allmänna politik*

I rekommendation 474, som antogs av rådgivande församlingen i januari 1967, uppmanas ministerkommittén att främja europeiska icke-medlemsstaters deltagande i tekniska konferenser samt att ge generalsekretären i uppdrag att i ökad omfattning sprida kännedom om Europarådets verksamhet.

I sitt svar betonar ministerkommittén sin önskan att verka för ett konstruktivt samarbete med icke-medlemsstater i Europa på lämpliga tekniska områden. Kommittén understryker det väsentliga bidrag, som kan lämnas av FN:s fackorgan och särskilt ECE på detta område, och välkomnar de förbindelser som upprättats mellan Europarådet och ECE. De nya möjligheter för öst-västsamarbete, som nu kan skönjas, välkomnas och kommittén är fast övertygad om att ytterligare framsteg kan uppnås genom ömsesidigt förtroende och hänsynstagande. Ministerkommittén delar vidare församlingens uppfattning om nödvändigheten av bättre information om Europarådets verksamhet både i medlems- och icke-medlemsstater.

Rekommendation 488, som antogs av rådgivande församlingen i april 1967, tar upp två frågor, öst-västförbindelserna och det västeuropeiska samarbetet. Ministerkommittén uppmanas att bättre än tidigare ta till vara de tillfällen, som erbjuds att inom Europarådets ram stabilisera den nuvarande avspänningen i Europa utan att därigenom negativt påverka den västeuropeiska enigheten, samt att anmana medlemsstaterna att utveckla det tekniska samarbetet med de östeuropeiska staterna. Vidare uppmanas ministerkommittén att granska alla möjligheter till ökat samarbete mellan medlemsstaterna i synnerhet på det teknologiska området samt att aktivera Europarådets roll för att främja ett progressivt samarbete i allmänhet under hänsynstagande bl. a. till möjligheterna för nya staters anslutning till Rom- och Parisfördragen.

I sitt svar hänvisar ministerkommittén beträffande förbindelserna med Östeuropa till svaret på rekommendation 474. Kommittén understryker vidare att det sätt varpå de bilaterala förbindelserna med Östeuropa på olika tekniska områden skall utvecklas är en fråga som bör avgöras av de enskilda medlemsstaterna. Den senaste tidens utveckling av dessa bilaterala förbindelser är tillfredsställande men ministerkommittén som sådan anser sig ej böra inta någon principiell ståndpunkt.

Det framhålls vidare i svaret att det teknologiska samarbetet i Europa följs noggrant av ministerkommittén under hänsynstagande till Europarådets stadga. Detta innebär emellertid inte att Europarådet nödvändigtvis är det bästa organet för att centralisera och samordna de europeiska staternas politik på detta område. Rådgivande församlingen kan spela en viktig roll genom att bidra till ökad förståelse hos de europeiska parlamentarikerna för dessa problem. Regeringarna är medvetna om behovet av att samordna sina åtgärder för att undvika dubbelarbete mellan olika organisationer. Vad gäller Europarådets politiska roll har man under de senaste åren noterat ett ökat intresse för politiska konsultationer både på minister- och ställföreträdarplanet som bl. a. har kommit till uttryck under de årliga kollokvierna mellan ministrar och representanter för rådgivande församlingen.

(ii) *Rekommendation 491 om europeiska ekonomiska problem*

I rekommendation 491, antagen under aprilsessionen 1967, uppmanas regeringarna i Europarådets medlemsstater att anmoda Storbritannien att framlägga sin ansökan om anslutning till gemensamma marknaden. Samti-

digst uppmanas de stater i ministerkommittén, som företräder EEC, att inta en positiv hållning till denna liksom varje annan ansökan om medlemskap. Dessutom uppmanas regeringarna att med positivt resultat slutföra förhandlingarna i Kennedyronden samt att studera problemen kring valutareserverna och den internationella likviditeten.

I sitt svar framhåller ministerkommittén bl. a. att man med tillfredsställelse noterat att förutom de danska, irländska, norska och brittiska ansökningarna om medlemskap även den svenska regeringen hemställt om förhandlingar med EEC »i syfte att göra det möjligt för Sverige att i en form som medger fullföljande av den svenska neutralitetspolitiken, delta i utvidgningen av den europeiska ekonomiska gemenskapen». Vidare fortgår de förhandlingar med Österrike, som följde på dess ansökan år 1961 medan Schweiz vidhåller en ansökan om öppnande av förhandlingar som förelades EEC samma år.

(iii) *Rekommendation 460 om forskningssamarbete i Europa*

I rekommendation 460, antagen under majsessionen 1966, uppmanas regeringarna i Europarådets medlemsstater att införa en årlig forskningsbudget och att anpassa den nationella statistiken efter den s. k. Frascatimetoden. Regeringarna uppmanas vidare att förbättra samordningen mellan nationella forskningsobjekt och att upprätta en samlad europeisk forskningsbudget. Slutligen uppmanas ministerkommittén att så snart som möjligt sammankalla ett ad hoc-möte mellan regeringarna i syfte att utarbeta en samlad europeisk forskningspolitik.

I sitt svar till församlingen betonar ministerkommittén den värdefulla roll, som församlingen spelar, när den håller debatter i frågor av sådan aktualitet och betydelse som de vetenskapliga och teknologiska samarbetsproblemen. Härigenom ges möjlighet att lämna regeringarna värdefull ledning och samtidigt informera den allmänna opinionen. Vidare framhåller ministerkommittén att en mängd initiativ tagits i Europa på dessa viktiga områden. En period av reflexion och konsultation behövs nu under vilken regeringarna kan jämföra de olika möjligheter, som står till buds, och efter noggrant övervägande komma till beslut ägnade att göra ett sådant samarbete effektivt, rationellt och ekonomiskt. Ministerkommittén säger sig vara medveten om de problem som sammanhänger med den s. k. teknologiska klyftan mellan Europa och Förenta Staterna och den fortsätter att följa detta problem med uppmärksamhet under hänsynstagande till Europarådets stadga och nödvändigheten av att undvika dubbelarbete med andra internationella organisationer.

(iv) *Rekommendation 477 och 495 om europeiskt samarbete på rymdområdet*

I rekommendation 477, antagen under januarsessionen 1967, uppmanas ministerkommittén bl. a. mot bakgrunden av Förenta Staternas och Sovjetunionens försprång gentemot Europa på rymdforskningsområdet att anmoda medlemsregeringarna att uppmärksamma den europeiska rymdforskningens stora betydelse och nuvarande svårigheter samt att främja samordning av verksamheten inom ESRO, ELDO och CETS.

I sitt svar till församlingen framhåller ministerkommittén att man med intresse studerat de förslag som väckts av rådgivande församlingen om åtgärder för att främja ett sådant samarbete. Kommittén konstaterar att lösningar efter dessa linjer kommer att behandlas av regeringsrepresentanter-

na i de olika europeiska organ som handlägger rymdfrågor. Enligt kommitténs uppfattning är den vikt församlingen fäster vid en europeisk rymdpolitik, såsom en integrerad del av en forskningspolitik avsedd att minska Europas teknologiska brister, berättigad.

I rekommendation 495, antagen av församlingens ständiga utskott i juni 1967, uppmanas ministerkommittén bl. a. att sända representanter till den europeiska rymdkonferensen i juli 1967 med uppgift att inordna den nuvarande verksamheten inom ELDO, ESRO och CETS under en enda organisation. Vidare uppmanas ministerkommittén att dra upp riktlinjerna för en koordinerad europeisk rymdpolitik med en förnuftig målsättning och att svara för den nödvändiga resursfördelningen under en effektiv kostnads-kontroll samt att omedelbart påbörja konstruktionen av en europeisk kommunikationssatellit och avsluta arbetet på den stora astronomiska satelliten.

I sitt svar erinrar ministerkommittén om att den andra europeiska rymdkonferensen hade tilldragit sig större intresse än den första. Sålunda hade vid den andra konferensen Norge, Sverige, Schweiz och Vatikanstaten deltagit som fullvärdiga medlemmar och Monaco och Portugal som observatörer. Under konferensen hade en rådgivande programkommitté bildats med uppgift att utarbeta förslag om en koordinerad europeisk rymdpolitik. Ministerkommittén delar församlingens uppfattning att man i det europeiska rymdsarbetet bör koncentrera sig på att bygga kommunikationssatelliter och skissera ett meningsfullt vetenskapligt program. I synnerhet de länder som deltar i CETS' arbete bör uppmärksammas nödvändigheten av en gemensam politik på detta område. CETS har beslutat att fortsätta sitt arbete på att förbereda ett kommunikationssatellitprogram och har även tilldelats de därför nödvändiga medlen.

(v) Rekommendation 490 om åtgärder för att minska u-ländernas skuldbörda

I rekommendation 490, som antogs av rådgivande församlingen i april 1967, uppmanas ministerkommittén bl. a. att sänka räntesatserna och förlänga återbetalningsperioderna för låntagarländerna samt att vidtaga åtgärder för att minska olägenheterna i de fall då bunden hjälp ej kan undvikas i enlighet med de rekommendationer som antogs av OECD:s kommitté för utvecklingsbistånd (DAC) år 1965. Vidare uppmanas medlemsstaterna att på alla sätt verka för en förbättring av u-ländernas betalningsbalans bl. a. genom en stabilisering av råvarumarknaderna samt att underlätta tillflödet av privatkapital till u-länderna genom att påskynda slutförandet av de förhandlingar som pågår inom OECD om en konvention för skydd av utländsk egendom och inom världsbanken rörande inrättandet av ett investeringsgarantisystem.

I sitt svar framhåller ministerkommittén att man till fullo delar församlingens oro över u-ländernas ökande skuldbörda. Den vikt församlingen fäster vid det privata kapitalflödet till u-länderna delas av ministerkommittén. Det arbete som utförs på detta område inom OECD, IBRD och andra behöriga organ följs med stort intresse av ministerkommittén.

2. Rättsfrågor

a) Undertecknande av konventioner m. m.

(i) Sverige undertecknade den 24 april 1967 *europiska konventionen om adoption av barn* av samma datum. Konventionen har utarbetats av en underkommitté till Europarådets sociala kommitté som enligt sina direktiv i konventionsform skulle ange allmänna riktlinjer för adoption av barn.

Europarådskonventionen är att betrakta som ett komplement till den inom Haagkonferensens ram utarbetade konventionen den 15 november 1965 om internationella adoptioner.

De materiella bestämmelserna i Europarådskonventionen är uppdelade i två avdelningar. Den ena upptar de regler som fördragsslutande stat är skyldig att beakta i sin lagstiftning, i administrativa föreskrifter och/eller praxis. Den andra upptar regler av den karaktär att deras iakttagande ansetts böra förordas men som dock inte ansetts vara av sådan vikt att en absolut efterlevnad är påkallad. Konventionen avser endast barn som vid tiden för adoptionsansökan inte uppnått 18 års ålder, inte är eller varit gift eller enligt lag anses ha blivit myndigt («emanciperat»).

Rörande reglerna i den »obligatoriska» delen av konventionen kan följande särskilt anmärkas.

Adoption får inte äga rum, om den inte är till gagn för barnet. En uppräknig av de omständigheter som bör beaktas är intagen i konventionen.

En nyhet för många europeiska stater är stadgandet att mellan adoptivbarn och adoptivföräldrar skall råda samma familjerättsliga förhållande som mellan föräldrar och barn. Härigenom åsyftas att skapa ett s. k. starkt adoptivförhållande. Principen har dock inte kunnat genomföras fullt ut med hänsyn till svårigheten att f. n. sammanjämka de europeiska staternas skilda system på den punkten. I underhållshänseende har sålunda medgivits, att en subsidiär förpliktelse kan åvila adoptivbarnets naturliga föräldrar.

I arvsrättsligt hänseende berör konventionen endast frågan om adoptivbarnets rätt till arv efter adoptanten. Det stadgas att adoptivbarn skall er- hålla samma ställning som barn i äktenskap.

Den obligatoriska delen av konventionen innehåller vidare regler om beslutande myndighet, erforderliga samtycken till adoptionen, minimi- ålder för adoptant, förbud mot otillbörlig ersättning i adoptionssamman- hang, bistånd mellan konventionsstater i utredningssyfte, hävande av adop- tion samt — i viss utsträckning — regler om adoptivbarns förlust och för- värv av medborgarskap.

Den icke-obligatoriska delen berör frågorna om prövotid innan adop- tion beviljas, lämpliga officiella institutioner för hjälp och förmedling i adoptionsärenden samt det mycket diskuterade problemet om sekretess i frågor rörande adoption.

(ii) En *konsularkonvention* och en konvention om *skulder i utländskt mynts- lag* öppnades för undertecknande den 11 december 1967.

b) Resolutioner som antagits av ministerkommitténs ställföreträdare

(i) *Forskning rörande personer som är intagna på fångvårdsanstalt m. m.*

I syfte att åstadkomma en effektiv anstaltsbehandling inom kriminal- vården och därmed minska återfallsfrekvensen rekommenderas regering- arna i resolution (67)5, som antogs den 4 mars 1967, att understödja forsk- ning rörande fängelsemiljön och personer som är intagna på fångvårdsan-

stalt. Sådan forskning bör enligt resolutioner i synnerhet omfatta kliniska undersökningar av de intagna och ett studium av effekten av olika behandlingsmetoder. Vidare förordas att de intagnas och fängelsepersonalens roller, synpunkter och inbördes attityder undersöks.

(ii) *Pressens inflytande på ungdom*

Mot bakgrunden av den ökande ungdomsbrottsligheten rekommenderas regeringarna i resolution (67)13, som antogs den 29 juni 1967, att i vidast möjliga utsträckning sprida den rapport angående pressens inflytande på ungdom som utarbetats av Europarådets kommité för kriminalfrågor. Resolutionen innehåller också en rekommendation till regeringarna att uppmantra forskning om det sätt på vilket pressen påverkar barn och ungdom samt om förutsättningarna för produktion, distribution, försäljning och konsumtion av tryckalster avsedda för minderåriga. Vidare förordas att man undersöker olika sätt att på pressområdet vidta åtgärder, inklusive eventuella distributionsrestriktioner, till skydd för minderåriga samt att personer som är ansvariga för ungdomslitteratur görs uppmärksamma på vikten av att denna i uppfostringshänseende håller en viss standard.

Den svenske representanten avstod vid omröstningen om den punkt som berör distributionsrestriktioner.

(iii) *Asyl för person som löper risk för förföljelse*

Rådgivande församlingen antog i september 1961 en rekommendation (nr 293) med förslag att ministerkommittén skulle uppdra åt expertkommittén för de mänskliga rättigheterna att inarbeta en artikel om asylrätt i ett protokoll till konventionen om de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Expertkommittén fann ett sådant förfaringsätt inte vara möjligt. Den motiverade sitt ställningstagande med den traditionella ståndpunkten att asylrätten inte kunde betraktas som en rättighet för individen. Vidare ansåg kommittén det betänkligt att göra det kontrollmaskineri, som tillskapats genom konventionen, tillämpligt även på en bestämmelse om asylrätt. Experterna hänvisade i stället till möjligheten att söka främja asylrätten anlingen genom en från mänskliga rättighetskonventionen fristående konvention eller genom resolution antagen av ministerkommittén. Expertkommittén erhöll sedermera i uppdrag att utarbeta ett utkast till deklaration om asylrätten på grundval av vilken en resolution eller en konvention i sinom tid skulle kunna utarbetas. En av expertkommittén utarbetad resolution (67)14 om asyl för personer som löper risk för förföljelse antogs den 23 juni 1967.

I resolutionen uttrycks inledningsvis bl. a. önskemålet om att medlemsstaternas regeringar skall, var för sig och tillsammans, göra allt som är möjligt för att tillförsäkra personer, som löper risk för förföljelse, den säkerhet och det skydd som de är i behov av. Samtidigt erkänner kommittén dock behovet för regeringarna att ta hänsyn till såväl sina åtaganden enligt internationella överenskommelser som till nödvändigheten för dem att trygga den nationella säkerheten och skydda samhället från allvarlig fara.

I resolutionens huvuddel uppmanas medlemsstaternas regeringar att behandla personer som söker asyl på deras områden i en särskilt liberal och humanitär anda. I samma anda skall de säkerställa att ingen vägras inresa till området eller på annat sätt utsätts för en åtgärd, som skulle

få till resultat att han tvingades återvända till eller stanna i ett område, där han skulle löpa risk att utsättas för förföljelse på grund av ras, religion, nationalitet, medlemskap i en särskild social grupp eller politisk åskådning. Om en medlemsstat för att trygga den nationella säkerheten eller skydda samhället från allvarlig fara överväger att vidta åtgärder, som skulle kunna medföra följder som nyss sagts, skall den såvitt möjligt och på villkor som den finner lämpliga, sätta vederbörande i tillfälle att resa till ett annat land än det där han skulle löpa risk att utsättas för förföljelse. Slutligen rekommenderas medlemsstaternas regeringar att bistå varandra, för den händelse svårigheter skulle uppstå för en stat som en följd av dess handlande i enlighet med de i resolutionen uppdragna riktlinjerna.

(iv) *Flygplatsavgifter och tullkontroll av resgods*

På förslag av expertkommittén för gränsformaliteter antog ministerkommitténs ställföreträdare den 22 september 1967 resolution (67)21 om *flygplatsavgifter*. Inledningsvis erinras i resolutionen om att flera stater upphört att ta ut flygplatsavgifter i den del dessa utgör ersättning för tjänster som lämnas av flygplatsmyndigheterna, medan andra stater låter biljettpriset inkludera samma avgift.

I resolutionens huvuddel rekommenderas medlemsstaterna att undersöka möjligheterna att undvika att ta ut flygplatsavgiften i samband med passagerares avresa, antingen genom att föreskriva att den skall betalas samtidigt med att biljetten betalas eller genom att inkludera avgiften i priset för biljetten.

Vid samma tillfälle antog ställföreträdarna, likaledes på förslag av expertkommittén för gränsformaliteter, resolution (67)22 om *tullkontroll av resgods* som inskrivs för befordran. Inledningsvis erinras i resolutionen om att tullkontroll av resgods, som inskrivits för befordran, fortfarande är förenad med vissa olägenheter för passagerare under järnvägsresa. Vidare erinras om den av rådet för samarbete på tullområdet den 5 juni 1962 antagna rekommendationen om tullbehandling av resgods som inskrivits för befordran med järnväg.

I resolutionens huvuddel rekommenderas de medlemsstater, som ännu inte beslutat tillämpa ifrågavarande rekommendation, att undersöka möjligheterna att snarast göra detta. Vidare uppmanas medlemsstaterna att göra järnvägsförvaltningarna uppmärksamma på fördelarna både för passagerarna och dem själva med den tulldeklaration som föreslagits av tullsamarbetsrådet, samt att förorda att förvaltningarna begagnar sig av densamma i så stor utsträckning som möjligt och att underrätta sina passagerare om denna möjlighet att påskynda tullbehandlingen av det inskrivna resgodset.

e) *Expertkommittéernas arbete*

(i) *Utvidgade direktiv för expertkommittén för de mänskliga rättigheterna*

Expertkommittén tillsattes genom beslut av ministerkommitténs ställföreträdare den 22 mars 1960. Enligt de samtidigt godkända allmänna direktiven för expertkommittén skall denna utreda frågor sammanhängande med den i Rom den 4 november 1950 dagtecknade konventionen för skydd av de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

Sedan FN:s generalförsamling den 16 december 1966 antagit och öppnat för undertecknande konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella

rättigheter, konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter samt fakultativa protokollet till den senare konventionen, väcktes inom Europarådet förslag om en genomgång av de problem som kan följa av samexistensen mellan nyssnämnda FN-överenskommelser och Europarådets mänskliga rättighetskonvention.

Sedan detta förslag diskuterats inom ministerkommittén på ställföreträdarenivå beslöt denna vid sitt möte i oktober 1967 att instruera expertkommittén »att studera och avge rapport beträffande de problem som följer av samexistensen mellan europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna och FN:s konventioner. Experterna anmodas vidare att studera och avge rapport beträffande sådana problem som uppkommit till följd av tillämpningen av Europarådskonventionen och vilka regeringarna genom sina experter må önska få upptagna till diskussion. En sådan genomgång skall dock ej få till resultat att effektiviteten försvagas hos det system som införts genom konventionen. Arbetet skall påbörjas i november 1967».

(ii) *Expertkommitté för att utreda frågor om ansvarighet för skada till följd av motorfordonstrafik*

Under kommittén för samarbete på det rättsliga området (CCJ) har en expertkommitté tillsatts för att utreda frågor om ansvarighet för skada till följd av motorfordonstrafik.

Expertkommitténs uppdrag omfattar dels en undersökning av den obligatoriska trafikförsäkringens struktur i medlemsstaterna, dels en utredning av frågan om lämpligheten av att överge culpaprincipen som grund för regler om ansvarighet för skador vållade i motorfordonstrafik. På grundval av resultatet av utredningsarbetet skall kommittén undersöka möjligheterna att harmonisera medlemsstaternas bilansvarighetslagstiftning.

(iii) *Expertkommitté för att utarbeta förslag om lagliga frister*

Under CCJ har en expertkommitté tillsatts för att utarbeta förslag om lagliga frister.

Expertkommittén skall utarbeta förslag till sådana rekommendationer eller konventioner som är bäst ägnade att åstadkomma enhetliga eller standardiserade regler om lagstadgade frister, såsom regler om beräkning av lagstadgad tid och bestämmelser om fordringspreskription.

3. Hälsovårds- och sociala frågor

a) Doping av idrottsmän

I resolution (67)12, som antogs den 29 juni 1967, rekommenderas regeringarna i Europarådets medlemsstater att uppmana idrottssällskapen inom respektive stater att utfärda bestämmelser som fördömer s. k. doping av idrottsmän och som genom tillfällig eller permanent avstängning från tävlingsverksamhet straffbelägger förekomsten därav. Giltigheten av sådana påföljder, ådömda i ett land, bör erkännas även i annat medlemsland. Om bestämmelser av detta slag inte utfärdats eller bringats i tillämpning senast år 1970 bör regeringarna själva vidta erforderliga åtgärder för att så skall ske. Re-geringarna uppmanas slutligen att hålla ministerkommittén underrättad om de åtgärder som vidtagits för att bringa rekommendationen i tillämpning.

b) Socialarbetares arbetsuppgifter, utbildning och status

Resolution (67)16, som antogs den 29 juni 1967, behandlar socialarbetarnas arbetsuppgifter, utbildning och status.

Resolutionens operativa del består av tre avdelningar. I den första, som behandlar *socialarbetarnas arbetsuppgifter*, betonas angelägenheten av att fortlöpande studier företas i varje medlemsland bl. a. i syfte att ange vilka arbetsuppgifter som bör ankomma på socialarbetarna mot bakgrunden av deras yrkesmässiga kvalifikationer och befolkningens behov.

Socialarbetarens verksamhet bör, heter det i fortsättningen, bedrivas under samarbete med andra yrkeskategorier, såsom läkare, psykologer och lärare. Uppmärksamheten bör riktas såväl på det sociala arbetets förebyggande som på dess kurativa karaktär. Socialarbetaren bör delta i den sociala forskningen och bör även bidra till socialpolitikens utveckling och praktiska genomförande.

I avsnittet om *utbildningen* av socialarbetare rekommenderas införandet av enhetliga utbildningsnormer i Europarådets medlemsstater för att bl. a. underlätta träffande av bilaterala avtal om behörighetserkännanden. Betydelsen av praktikanttjänstgöring som ett led i utbildningen understryks. Deltidskurser bör i vissa fall kunna anordnas för dem som saknar möjlighet att delta i heltidsutbildning. Kompletteringskurser bör även anordnas, varjämte möjligheter till högre utbildning för socialarbetare bör finnas, eventuellt inom universitetsväsendets ram. Såvitt möjligt bör studiebidrag utgå under utbildningstiden.

Beträffande socialarbetarnas *status* slutligen rekommenderas för vissa fall införandet av skydd för yrkesbeteckning. Vidare framhålls att socialarbetarna bör tillförsäkras möjligheter till befordran i karriären ävensom rättvisa lönevillkor. Företagsanställda socialarbetare bör åtnjuta ett så stort mått av oberoende som möjligt, varjämte den ofta konfidentiella arten av deras arbete bör erkännas och respekteras.

c) Sociala aspekter på regionala utvecklingsprogram

I resolution (67)17, som antogs den 29 juni 1967, anges vissa principer, som bör ligga till grund för regionala utvecklingsprogram i medlemsstaterna. Sålunda betonas bl. a. vikten av en samordning av insatserna på det ekonomiska, tekniska, kulturella och sociala området liksom inom jordbrukssektorn. För administration, konsultation och verkställighet bör inrättas rationella och samtidigt flexibla organ. Ett samarbete bör eftersträvas med kompetenta myndigheter och organisationer liksom en aktiv medverkan i utvecklingsarbetet från berörda befolkningsgruppers sida. Betydelsen av en tillräckligt utbyggd forsknings- och prognosverksamhet understryks i resolutionen liksom vikten av att utbildningen av stadsplanerare, arkitekter, socialarbetare m. fl. kategorier tar sikte på att göra dessa kvalificerade för deltagande i utvecklingsprogrammen. Ett grundläggande mål för dessa program bör vara att tillhandahålla arbete, bostäder samt en social och kulturell samhällsmiljö ägnad att bjuda goda utvecklingsmöjligheter för samtliga samhällsmedlemmar.

d) Den medicinska rehabiliteringens roll inom hälsovården

I resolution (67)20, som antogs den 29 juni 1967 betonas önskvärdheten av att rehabiliteringsarbetet igångsätts så snart som möjligt efter det att skada eller sjukdom inträffat. Rehabiliteringsåtgärderna bör ske inom ramen

för ett lagarbete och stå under kompetent läkares ledning. Den medicinska rehabiliteringens roll inom hälsovården bör definieras inom varje medlemsstat och hälsovårdsmyndigheterna bör få i uppdrag att utarbeta föreskrifter och rekommendationer rörande rehabiliteringsorganisationens resurser och behov i skilda hänseenden. Regionala organ bör inrättas för en samordning av den medicinska, sociala och yrkesmässiga rehabiliteringen. Resolutionen betonar även vikten av samarbete på det lokala planet bl. a. med arbetsförmedling och befintliga frivilliga sammanslutningar.

4. Kultur- och utbildningsfrågor

a) Överenskommelser på utbildningsområdet

(i) Sverige har biträtt den i Paris den 11 december 1953 dagtecknade konventionen rörande *likvärdighet av betyg för tillträde till universitet*. Denna har sedermera kompletterats genom ett i Strasbourg den 3 juni 1964 dagtecknat *protokoll*, vari fördragsslutande stat åtar sig bl. a. att för tillträde till universitet inom dess område erkänna såsom likvärdiga betyg utfärdade av vissa i fördragsslutande stater erkända läroanstalter.

Ifrågavarande protokoll undertecknades för Sveriges del den 21 juni 1967 och trädde i kraft den 21 juli 1967.

(ii) Det svenska ratifikationsinstrumentet avseende den i Paris den 15 december 1956 dagtecknade, och av Sverige samma dag undertecknade, europeiska konventionen rörande *likvärdighet av studieperioder vid universitet* deponerades hos Europarådets generalsekreterare den 21 juni 1967. Konventionen trädde därmed i kraft för Sveriges del.

Syftet med konventionen är i huvudsak att jämställa studieperiod, som studerande av i första hand moderna språk men i övrigt även studerande av andra ämnen tillbringat vid universitet i annan av Europarådets medlemsstater, med motsvarande period vid det universitet där den studerande ursprungligen bedrivit sina studier.

(iii) Sverige undertecknade den 21 juni 1967 vidare den i Paris den 14 december 1959 dagtecknade europeiska konventionen rörande erkännande av *universitetsexamina för tillträde till fortsatta akademiska studier*. Det svenska ratifikationsinstrumentet avseende denna konvention deponerades hos Europarådets generalsekreterare den 11 december 1967 och trädde för Sveriges del i kraft den 12 januari 1968.

Syftet med konventionen är i huvudsak, att en examen som avlagts vid ett universitet i en fördragsslutande stat skall erkännas i annan fördragsslutande stat för fortsatta akademiska studier och examensprov.

(iv) En europeisk konvention om utbildning av sjuksköterskor öppnades för undertecknande i oktober 1967.

Dess huvudsakliga syfte är att åstadkomma en gemensam minimistandard i fråga om den grundläggande *utbildningen av sjuksköterskor* för att möjliggöra ett friare utbyte av sjukvårdspersonal mellan Europarådets medlemsstater.

b) Reformen inom den europeiska kulturstyrelsen (CCC)

På initiativ av Europarådets generalsekreterare tillsattes år 1966 en tre-mannakommitté med uppgift att utreda möjligheterna till en koncentration och rationalisering av den europeiska kulturstyrelsens (CCC) verksamhet.

Kommitténs reformförslag redovisades i ett under våren 1967 framlagt betänkande, vilket efter en del smärre justeringar antogs av CCC i juni samma år. Vissa frågor har därefter underställts ministerkommittén. Nyordningen innebär ett försök till koncentration av CCC:s verksamhet till viktiga och praktiskt nyttiga projekt, vilket bl. a. medför att en rad pågående och planerade aktiviteter läggs ner. Ledmotiven för arbetet inom CCC kommer främdeles att vara »Europa 20 år framåt» och »individens fortlöpande utbildning».

Strukturellt sett uppdelas verksamheten i två huvudsektorer, en för utbildning i formell mening och en för fri (extra-skolär) bildningsverksamhet. De egentliga kulturaktiviteterna bildar en mindre självständig grupp.

CCC:s uppgift blir att leda och samordna verksamheten. Denna planeras inom tre permanenta underkommittéer, en för högre utbildning och forskning och en för allmän och teknisk utbildning med gemensamt ansvar för sektorn för formell utbildning, samt en för extra-skolär utbildning. Kommittéerna skall även svara för de audi-visuella aktiviteterna inom sina respektive områden.

c) Beslut om inrättande av ett permanent europeiskt ungdomscentrum

Ministerkommitténs ställföreträdare har fattat ett principbeslut om att inrätta ett europeiskt ungdomscentrum i Strasbourg. Beslutet har föregåtts av ingående överväganden dels på ministerkommittéplanet dels inom kulturstyrelsen (CCC). Försöksverksamhet med informationskurser i europafrågor och språkkurser för ungdomsledare har under CCC:s överinseende pågått sedan år 1963. Denna provisoriska verksamhet igångsattes, sedan ett tidigare initiativ att tillskapa ett fast centrum ej kunnat genomföras. I juni 1965 togs inom CCC ett nytt initiativ till en permanentning av verksamheten. Efter att ha övervägt olika förslag till lösningar av lokalfrågan beslöt man vid CCC:s elfte session i januari 1967 att förelägga ministerkommittén ett principförslag om inrättande av ett fast europeiskt ungdomscentrum i Strasbourg samt om uppförande av en 40-rumsanläggning för ändamålet. Byggnaden beräknas kunna färdigställas år 1969 på en tomt som ställs till förfogande av staden Strasbourg. Verksamheten kommer att utformas i nära samarbete med de fria ungdomsorganisationerna.

5. Miljöfrågor

a) Godkännande av den europeiska vattenstadgan

I oktober 1965 föreslog rådgivande församlingen att Europarådets naturvårdskommitté skulle uppmanas att utarbeta en vattenvårdsstadga. I en resolution (67)10 den 26 maj 1967 antog ministerkommitténs ställföreträdare texten till en »European Water Charter» vari vikten av en samlad europeisk aktion på vattenvårdsområdet understryks.

Ställföreträdarna beslöt vidare att tillkännage stadgan vid ministerkommitténs och rådgivande församlingens möte i maj 1968 i Strasbourg samt att därefter en vattenvårdskampanj skulle följa fram till det europeiska naturvårdsåret 1970. Tillkännagivandet av den europeiska vattenvårdsstadgan och den därpå följande vattenvårdskampanjen skall förberedas på det europeiska planet av en särskild organisationskommitté i vilken Sverige ingår med en delegat.

Den europeiska vattenvårdsstadgan innehåller tolv punkter som var och

en försetts med en kortfattad kommentar. Stadgan understryker vattnets betydelse för människan och allt liv på jorden, människans stora ansvar vid förvaltningen av vattentillgångarna och nödvändigheten av att nyttja och vårda vattentillgångarna på ett ändamålsenligt sätt. Vidare uttalas i stadgan bl. a. behovet av forskning, av inventering av vattentillgångarna och av internationellt samarbete på området.

b) Det europeiska naturvårdsdiplomet till svenska nationalparker

Med resolution (67)23, som antogs den 27 oktober 1967 erhöll Muddus samt Sarek och Padjelanta nationalparker Europarådets naturvårdsdiplom och ställdes under rådets beskydd.

6. Övriga frågor

a) Den europeiska befolkningskonferensen

I september 1966 hölls den första europeiska befolkningskonferensen i Strasbourg i Europarådets regi. Vid konferensen antogs ett antal resolutioner inom befolkningsstatistikens område. Bl. a. uppmanas Europarådets ministerkommitté i rekommendation nr 8 att undersöka möjligheterna att sammankalla expertmöten vilkas uppgift skall vara att i samråd med olika internationella organisationer, i första hand FN:s Europakontor, upprätta ett särskilt arbetsprogram inom de olika forskningsområden som behandlats vid konferensen. Vidare uppmanas ministerkommittén att välja ut några särskilt betydelsefulla studieprojekt såväl på grundforskningens som på den praktiska forskningens område och att lägga fram resultaten av dessa projekt vid en konferens som skall sammankallas inom några år.

Vid ministerkommitténs möte på ställföreträdareplanet i februari 1967 fastslogs att Europarådet utgjorde ett lämpligt organ för vidare åtgärder på befolkningsstatistikens område och att rådet var särskilt väl skickat att handha sådana uppgifter som föreslagits i befolkningskonferensens rekommendation. Kommittén beslöt att i arbetsprogrammet för 1968—1969 skulle införas en ny punkt, nämligen »förberedande av den andra europeiska befolkningskonferensen». Det fastslogs dock att konferensen ej skulle äga rum före år 1970. Vid ett senare tillfälle utsåg ministerkommittén en särskild organisationskommitté för konferensen och godkände ett arbetsprogram. I organisationskommittén ingår en svensk representant.

b) Tillsättande av en expertkommitté för kommunfrågor

Frågan om Europarådets och särskilt ministerkommitténs kontakter med den europeiska kommunkonferensen har under det senaste året upprepade gånger varit föremål för diskussion i ministerkommitténs ställföreträdargrupp. En särskild ad hoc-kommitté tillsattes för att undersöka hur förbindelserna mellan Europarådets medlemsstaters regeringar och den europeiska kommunkonferensen kunde förbättras. Det har understrukits från ministerkommitténs sida att detta är en känslig fråga där snabba och uppseendeväckande resultat knappast kan förväntas.

Ministerkommitténs ställföreträdare hade till sitt möte i februari 1967 sammankallat regeringarnas kommunexperter som erhöll kommitténs uppdrag att framlägga en rapport i frågan. Experterna föreslog att en särskild expertkommitté på regeringsplanet skulle sammankallas en gång om året vid samma tidpunkt som den europeiska kommunkonferensens ständiga

kommitté möttes för att underlätta gemensamma arbetssessioner. Man föreslog vidare en rad kommunfrågor som skulle ges prioritet i rådets arbetsprogram.

Ministerkommittén beslöt vid sitt möte i april 1967 att sammankalla en sådan expertkommitté vars huvudsakliga arbetsuppgifter skulle vara kommun- och regionfrågor. Det framhölls emellertid att 1967 års expertmöte skulle vara av provisorisk art och att således någon ny permanent expertkommitté inte skulle upprättas. Experterna hade i uppdrag att lägga fram förslag till arbetsuppgifter inom tre huvudområden — kommun- och regionfrågor, de lokala myndigheternas ansvar samt stads- och regionplanering och regional utveckling.

e) Europarådets budget

Det svenska bidraget till Europarådets *budget* för 1967 utgjorde omkr. 859 000 kr. Den totala budgeten belöpte sig till omkr. 33 418 000 kr.

Stockholm i februari 1968